

Rodina, senior a mezigenerační dialog aneb Kdo koho víc potřebuje

Martina Hrušková

hruškova.ma@seznam.cz

Proměny rodina a mezigeneračních vztahů...

... téma plné mýtů a chybných předpokladů

Tradiční společnosti

- podstata: zvyk, nápodoba, opakování
- patriarchát aneb tradiční role v rodině
- role náboženství / víry
- různé „tradiční“ společnosti, různé kultury x podobný styl fungování rodiny
- žilo a společně hospodařilo několik generací pohromadě → mýtus: tradiční rodina jako velkogeneační jednotka

Moderní společnosti → globalizované

- společenské změny od počátku 19. století: modernizace, industrializace, urbanizace, sekularizace... → zasáhly rodinu
- probíhající změny: změna podstaty vztahů, posun jejich významu, **ne** oslabování
- dvougenerační rodina se stala převládajícím typem rodinného uspořádání
- od poloviny 20. století: sociální stát vliv na oslabování vazeb mezi rodiči a dětmi
- „syndrom dědovy mísy“

Po 2. světové válce

- nárůst sňatečnosti
- tzv. „baby boom“ v reakci západního světa na přestálá válečná utrpení
- západní společnost:
 - * 50. léta - snaha o „retro“: obnovit centrální postavení rodiny ve společnosti, pevná vnitřní hierarchie, funkční uspořádanost
 - * 60. léta: individualizace zájmů převažuje nad zájmy rodiny jako celku – postavení ženy

Naše společnost po roce 1948

- odchylka od směru, který pokračoval v západní Evropě
- snaha rodinu oslabit, její funkce zajistí stát a jím zřízené instituce
- plná zaměstnanost žen x negativa kolektivní péče o děti
- paradoxní posílení rodinných vztahů na bázi příbuzenství – **familiarismus**
- uzavírání sňatku v dřívějším věku → posílení spolupráce mezi generacemi → posílení pouta mezi generacemi dětí, rodičů a prarodičů
- institut babiček

Po roce 1989 – mezigenerační dialog dnes

- mezigenerační výpomoc přetrvává
- částečný odklon od dominujícího směru (finanční) podpory od rodičů k dětem → nárůst pomoci dětí směrem ke starým rodičům
- neolokalita – vyšší vzdálenost → pomáhá udržení autonomie generací
- životní běh: stále méně standardizovaný
- proměny v organizaci rodinného cyklu (vyšší věk rodičů, prarodiče pracují...)

Po roce 1989 – mezigenerační dialog dnes

- spokojené stáří ≠ materiální komfort
- odchod do důchodu ≠ konec života
- odchod do důchodu ≠ volný / neužitečně strávený čas
- homogenita seniorské populace – „nejsme stejní“
- **sandwichová generace**
- vztahy v rodině – ženy coby „kin-keepers“ (moderování vztahů v rodině)
- více péče = více konfliktů?

Po roce 1989 – mezigenerační dialog dnes

- péče jako druh neplacené práce
- profesionální (institucionální) x rodinná (emoční kontext)
- rodinná solidarita
- silný genderový podtext domácí péče, ale i socioekonomický
- sladění práce a péče

Budoucnost...?

...velmi nejistá. Zřejmě:

- unifikace vztahů v rámci celé Evropy, tedy podobnost vzorců rodinného chování
- pokles potřeby starší generace přijímat pomoc a podporu od dětí
- slábnutí emocionální vazby jednotlivých generací
- vzájemná závislost generací bude nahrazena jejich větší autonomií
- zvyšování počtu seniorů: „společnost bez věku“
- nejistota a nestabilita partnerských vztahů může **posilovat** vztahy mezi druhou a třetí generací x rozpad manželství či kohabitance může ale také znamenat **konec** mezigeneračních vztahů
- trend: family blending
- ???

DĚKUJI ZA POZORNOST.